

Přejíždění hranic

Kasia Szewczyk: V letech 2001-2008 jsi studoval v Žitavě překladatelství němčina-čeština-angličtina. Proč ses rozhodl studovat právě v Německu, a ne v České republice?

Michal Beckert: V Žitavě nabízeli zajímavější kombinaci. Kdybych zůstal v ČR, tak bych měl na výběr buď jen němčinu, anebo jen angličtinu. V Německu byla možnost studovat dva cizí jazyky. Bylo to blízko domů, ale studovalo se přímo v cizí zemi. Dostal jsem se taky do Brna a Olomouce, ale nakonec jsem se rozhodl pro Německo.

Dojížděl jsi tam každý den?

Zpočátku ano. Pak když jsem psal diplomovou práci, tak už ne. To už nebylo nutné být ve škole denně. Jezdili jsme se známými autem, ale občas i vlakem.

Delší období tvých studií připadlo ještě na dobu před podepsáním Schengenské dohody Polskem a ČR. Jak tehdy vypadal přechod hranic? Každý den jste museli přejet dvě: nejprve česko-polskou, a potom polsko-německou.

Předně musím zmínit kvalitu vlaků v té době. Tenkrát byla vskutku hrozná. Přechod hranic ve vlaku ovšem nebyl v zásadě problém. Celník zkontroloval jízdenky a šel dále. Horší to bylo, když jsme jeli autem. Na polsko-české hranici jsme neměli vážnější problémy. Ty bývaly spíše na hranici polsko-německé. Občas nás Poláci drželi delší dobu. Viděli, že jede skupinka mladých lidí, a tak nám přikázali, abychom ukázali batohy a říkali: „otwórcie bagażnik”.

Tak už asi znám tvá oblíbená polská slova.

Ještě k nim patří: „zielona karta”. My jsme na ty celníky hodně nadávali. Říkali jsme si, že Poláci jsou nacionalisté, kteří si bedlivě střeží své hranice. Ale když jsme během studií potkávali polské studenty, smáli jsme se tomu, jako by to byly dva různé národy. Po podepsání Schengenské dohody bývaly kontroly už jen zřídka.

V Žitavě s vámi studovali také Poláci. Setkávali jste se s nimi často?

Studovali jsme společně s Poláky a Němci. Poláci studovali překladatelství němčina – polština - angličtina. Spolu jsme chodili na přednášky týkající se angličtiny a němčiny. Na začátku čítala jejich skupina zhruba 12 lidí. Po prvním ročníku několik lidí skončilo. Trávili jsme s nimi čas během volných hodin. Pamatuji si, že s Poláky byla ta setkání velmi srdečná, rádi jsme si spolu povídali. Dokonce dvakrát přijeli za námi do Liberce na večírek.

Zaujal mě jeden výrazný rozdíl mezi Polkami a Češkami: ten byl v oblečení. Bylo to docela zajímavé. Polky více dbaly o svůj vzhled, někdy až příliš. Mnoho z těch holek bylo velmi pěkných, ale byly tak trochu barbínky - měly na sobě příliš mnoho make-upu. Stejný názor měli dokonce i Poláci.

V jakém jazyce jste se dorozumívali? Všichni jste znali minimálně dva cizí jazyky. Snažili se Poláci a Češi mluvit mezi sebou polsky, eventuálně česky?

Musím říci, že spíše německy. Konverzace v němčině byla snazší, když jsme chtěli hovořit o něčem složitějším. Základy polštiny a češtiny jsou sice podobné, ale pak nastávají komplikace. Nejčastěji jsme se dotazovali, jak se nějaké slovo řekne v polštině a naopak. Pamatuji si, že Poláci používali popoštěná česká slova a snažili se nám je vysvětlit. Když jsme pochopili jejich úhel pohledu, bylo to celkem legrační. Tehdy jsme znali hodně polských slovíček, ale pak se nám vykouřila z hlavy.

A kdybys měl porovnat vztahy českých studentů s německými a polskými.

Musím říci, že vztahy s Poláky byly od počátku fajn. Byli nám bližší, protože povahově jsme si byli podobnější. Poláci jsou veselí, rádi se baví, společně jsme se zasmáli. Němci potřebují vždy nějaký čas, než si na někoho zvyknou, ne vždycky jsou to vřelé vztahy. Samozřejmě to záleží na člověku, ale Poláci jsou příjemnější už od začátku. Kontakty s nimi jsou bezprostřední. Víceméně jsme si rozuměli, i když jsme mluvili svými jazyky.

Ještě během studií jsi prováděl německé turisty. Jezdil jsi s nimi do příhraničních polských a českých měst. Jak se stalo, že jsi se stal pilotem?

Jedna německá cestovka měla smlouvu se zdejší českou firmou, která zájezdy organizovala a ta mě najala. Jezdil jsem s Němci po Polsku a Čechách, po příhraničních městech a městečkách. Navštěvovali jsme zámky, staré kostely a různá historická místa. Z měst jsme byli např. v Jelení Hoře, Bogatyni, Slezském Lvovku či Sklářské Porubě.

Jaké máš vzpomínky na výlety do Polska?

Jezdil jsem tam velice rád. To bylo ještě před Schengenem, proto se stávalo, že jsme se na hranicích setkávali s celníky. Někteří nás pouštěli rychle, ale byli i tací, co prováděli velmi důkladnou kontrolu. Kontrolovali každého a to nám zcela narušilo plán cesty.

Zažili jsme též humorné situace - například když polský průvodce nemohl přijet na prohlídku zámku a musel jsem ho zastoupit. Neměli tam tištěné průvodce v jiném jazyce než polském. Tamější zaměstnanci mi dali polský text se slovy: „Běžte.“ Musel jsem tedy překládat z polštiny do němčiny. Na štěstí jsem tam již byl předtím vícekrát a to místo jsem znal. Věděl jsem proto zhruba, kudy půjdeme a o čem povídat. Šel s námi také jeden místní a ukazoval nám cestu, ale jinak neměl žádné připomínky.

A co jsi dělal, když se tě Němci ptali na něco, co jsi nevěděl?

Samozřejmě se ptali. Nejčastěji na nějakou událost nebo datum. V tom případě jsem se snažil domluvit s Poláky „rukama, nohama“, abych to zjistil.

Bylo něco, co se ti obzvlášť během těchto výletů líbilo?

Poláci byli velice pohostinní a chovali se přátelsky. Když jsem jezdil s Němci k vám do Polska, tak se stávalo, že jsme dostali třeba nějaké jídlo zdarma za to, že jsme jim udělali tržbu. Člověk viděl, že to

byla dobře promyšlená obchodní strategie a že si Poláci umějí vážit svého zákazníka. Ta příhraniční nabídka byla velmi atraktivní a stejně tak, co se jídla týče. Poláci opravdu skvěle vaří.

Dnes jsou to vlastně potraviny, co mezi Čechy často vytváří názor na Poláky. Na jedné straně máme anti-propagaci v českých médiích, na straně druhé snahu různých polských institucí a také řady akcí, včetně polsko-českých, které mají za cíl tento obraz zlepšit, anebo dokonce změnit.

Myslím, že potraviny jsou hlavním problémem našich současných vztahů. K nám jsou dováženy polské produkty horší kvality, které pocházejí z velkovýroby. U nás platí, že Češi neumějí nakupovat kvalitní potraviny, nakupují ty levnější, navíc naše strava je tučná a nezdravá. Bohužel velice často ovlivňuje náš názor na vás to, jak se mluví o vašich potravinách tady. Jestliže polské potraviny nejsou kvalitní, pak ani Poláci nemohou být dobří. Spousta Čechů takto uvažuje a přitom vůbec v Polsku nebyli a s Poláky se neseťkali, svůj názor pak zakládají na předsudcích a na tom, co kde slyšeli. Já osobně mám moc rád polskou kuchyni. Například žurek, různě upravovaná masa nebo pirohy jsou vynikající jídla.

Na závěr bych se chtěla zeptat na něco z jiného soudku. Naše jazyky, na jednu stranu podobné, na druhou tak různé, mohou být tím, co nás Poláky a Čechy sblíží. Předpokládám, že když jsi byl v Polsku, mluvil jsi polsky. Jak na to lidé reagovali?

Někteří, třeba v malých obchodech, bývali nepříjemní a naštvaní, když mi nerozuměli. Ale jiní to ocenili a pochválili, když jsem např. polsky poděkoval nebo znal názvy některých jídel. Lidé reagovali různě. Proto nelze říci, že všichni Poláci nebo Češi jsou takoví, anebo makoví, protože jsou prostě různí.